

ШАНОВНІ УЧНІ ТА УЧЕНИЦІ 6-Х КЛАСІВ!

ПЕРЕД ВАМИ - МАТЕРІАЛИ ДО УРОКУ З ПРЕДМЕТУ **«ВСЕСВІТНЯ ІСТОРІЯ. ІСТОРІЯ УКРАЇНИ. ІНТЕГРОВАНІЙ КУРС»**. У ДАНОМУ ФАЙЛІ ВИ ЗНАЙДЕТЕ МАТЕРІАЛ ПАРАГРАФУ ПІДРУЧНИКА. У ПОДАЛЬШОМУ ОКРІМ ПАРАГРАФУ БУДУТЬ МАТИ МІСЦЕ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗА НИМ та **БЛАНК ВІДПОВІДІ**. ВИКОНАНУ РОБОТУ ПРОШУ ВАС НАДІСЛАТИ НА АДРЕСУ УРОКУ ЧЕРЕЗ СЕРВІС «ХЬЮМАН-ШКОЛИ» В БУДЬ – ЯКОМУ ЗРУЧНОМУ ДЛЯ ВАС ФОРМАТІ (ФОТО, ЕЛЕКТРОННИЙ ДОКУМЕНТ, СКРІНШОТ ТОЩО). БАЖАНО, ЯКЩО ВИ ЗРОБИТЕ ЦЕ ДО ДНЯ НАСТУПНОГО УРОКУ.

З УСІМА ПИТАННЯМИ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ ПРОШУ ЗВЕРТАТИСЯ НА ЧАТ У ХЬЮМА-ШКОЛІ.

§ 1. ЛІЧБА ЧАСУ В ІСТОРІЇ СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1

1. Які особливості лічби років *до нашої ери*, або *до Різдва Христового*?

З п'ятого класу ви вже знаєте, що, досліджуючи минувшину, учені-історики раз по раз відповідають на запитання: коли відбувалася та чи інша подія. Визначати точний час певної події, тобто її дату, допомагає **хронологія** – наука, що вивчає способи обчислення часу. Також ви пам'ятаєте, що відлік років від певної події називають **літочисленням**.

В Україні, як і в більшості сучасних країн, користуються літочисленням від умовного року народження (Різдва) Ісуса Христа, життя якого поклало початок одній з найбільших світових релігій – християнству. Це літочислення називається християнським, або *нашою ерою*. Іноді його також називають *новою ерою*. *Наша ера*, або *ера від Різдва Христового*, зазвичай позначається скорочено – *н. е.*, або *від Р. Х.* Отже, ми живемо *в нашій ері*, або *в ері від Р. Х.* Про все, що сталося до першого року *н. е.*, кажуть, що це відбулося *до нашої ери* (скорочено *до н. е.*), або *до Різдва Христового* (скорочено *до Р. Х.*).

У літочисленні *до н. е.* так само користуємося століттями, тисячоліттями. Століття до *н. е.* – це так само сто років, проте порядок відліку змінюється, тобто *роки до н. е.* на лінії часу розташовуємо справа наліво, а *роки н. е.* – зліва направо. Наприклад, наступним за 33 р. до *н. е.* буде 32 р. до *н. е.*; 476 р. до *н. е.* – це перша половина 5 ст. до *н. е.*, а 476 р. *н. е.* – друга половина 5 ст. *н. е.* Для подій нашої ери можна не вказувати скорочення «*н. е.*» на письмі та опускаєти слова «нашої ери» під час усної відповіді.

Відмінність лічби років *до н. е.* від *н. е.* полягає в тому, що початкові роки – це роки з нулями, а кінцеві – роки на 1. Так, друге століття починається в 200-му році, а закінчується в 101-му році. Відповідно перше століття до нашої ери починається в 100-му році й закінчується в 1 році. Отже, початкові роки століть до *н. е.* – це 1900... 400, 300, 200, а роки 1801... 301, 201, 101 – це останні роки століть.

Звертаємо увагу, що в історичній науці тисячоліття й століття часто позначають римськими цифрами.

Позначення арабськими цифрами

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 15 20

Позначення римськими цифрами

I II III IV V VI VII VIII IX X XV XX

Скориставшись таблицею, у якій проілюстровано відповідність років століттям н. е. та до н. е., виконайте завдання: 1. У якому році починається 19 ст.? 2. Назвіть будь-який рік 14 ст. до н. е. 3. До якого століття належить 1792 р. до н. е.? 4. Назвіть, у якому році починається 15 ст. до н. е. 5. Який рік є останнім у 16 ст. до н. е.? 6. Назвіть будь-який рік, що належить до кінця 8 ст. до н. е.

1–100 pp.	801–900 pp.	901–1000 pp.	1001–1100 pp.	1101–1200 pp.	1201–1300 pp.	1901–2000 pp.
1 ст.	9 ст.	10 ст.	11 ст.	12 ст.	13 ст.	20 ст.
2100–2001 pp. до н. е.	2000–1901 pp. до н. е.	1900–1801 pp. до н. е.	1100–1001 pp. до н. е.	1000–901 pp. до н. е.	900–801 pp. до н. е.	100–1 pp. до н. е.
21 ст. до н. е.	20 ст. до н. е.	19 ст. до н. е.	11 ст. до н. е.	10 ст. до н. е.	9 ст. до н. е.	1 ст. до н. е.

Працюймо самостійно. Завдання 1.

1. Який рік передував 476 р. до н. е., який рік є наступним за 476 р. до н. е.?
2. До якого століття та якої його половини належить 753 р. до н. е.?
3. До якого тисячоліття належить 753 р. до н. е.?

2. Як обчислювати тривалість подій з переходом через еру?

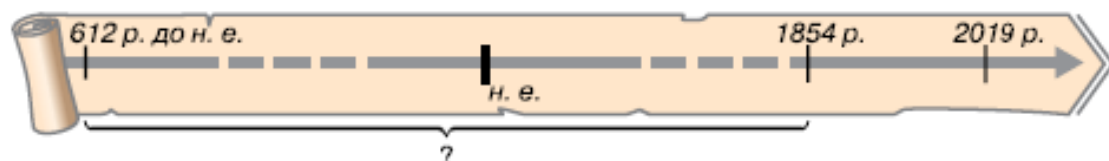
У розрахунках інтервалу часу між двома подіями, одна з яких відбулася до н. е., а друга – у н. е., часто трапляються помилки. Наприклад, 1937 р. в Італії та Німеччині урочисто святкували 2000-ліття першого імператора Римської імперії Октавіана Августа (він народився в 63 р. до н. е.), хоч насправді це вшанування мало відбутися в 1938 р. Так вийшло тому, що не всі знають, що в хронології немає «нульового» року. Тож 1 р. до н. е. безпосередньо прилягає до 1 р. н. е., а число років до н. е. зростає в міру віддалення в минуле, однак місяці, числа в них і дні тижня рахуються так само, як і в роках н. е. Отже, межа між 1 р. до н. е. і 1 р. н. е. – «мить», що розділяє 31 грудня 1 р. до н. е. і 1 січня 1 р. н. е.

Відсутність «нульового року» означає, що, наприклад, Август, народившись у 63 р. до н. е., до 1 р. н. е. прожив 62 роки (а не 63). Тож щоб дізнатися, скільки років прожив Октавіан Август (а помер він у 14 році), до 63 – року народження – додаємо 14 років і віднімаємо 1 рік. Октавіан Август прожив $(63 + 14 - 1) = 76$ років.

Розв'яжіть хронологічну задачу, скориставшись лінією часу.

У 612 р. до н. е. згорів палац царя однієї з держав Давнього Сходу. Проте «книжки» з його бібліотеки збереглися, оскільки були глиняними. Скільки років пролежали недоторканими книжки з бібліотеки царя, якщо залишки палацу було розкопано 1854 р.?

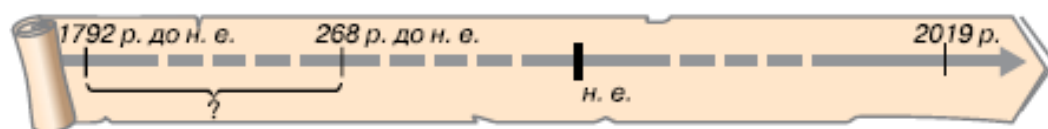

3. Як використовувати лінію часу для розв'язування хронологічних задач?

Про те, як розв'язувати хронологічні задачі з лінією часу, ви дізналися торік: 1. Накресліть «лінію часу» – пряму лінію, переділену рисочками на рівні відрізки, що позначають певну кількість років. 2. Посередині лінії поставте чітку риску, яка відокремлює час до н. е. від н. е., а наприкінці – стрілочку, що символізує рух часу. 3. Для орієнтації в часі поставте рік, у якому живемо. 4. Якщо для розв'язку хронологічної задачі вам не потрібно позначати однакові проміжки часу (століття або тисячоліття), то перервіть лінію пунктиром. 5. На лінії часу запишіть умову задачі. 6. Поряд з лінією виконайте обчислення та запишіть стисло відповідь до завдання.

Розгляньте приклад.

Вавилонський цар Хаммурапі почав керувати державою в 1792 р. до н. е., а індійський цар Ашока – у 268 р. до н. е. Хто із царів почав царювати раніше й скільки років минуло між двома подіями?

Скориставшись зразком, поясніть, як розв'язувати наведену задачу з лінією часу.

Працюймо самостійно. Завдання 2. Накресліть лінію часу, позначте на ній відповідні дати та розв'яжіть хронологічну задачу.

Цар Хаммурапі царював 42 роки. У якому році закінчилося його правління, якщо воно розпочалося в 1792 р. до н. е.?

Завдання 3. Накресліть лінію часу, позначте на ній відповідні дати й розв'яжіть хронологічну задачу.

Вавилон був узятий персами 539 р. до н. е. Скільки років минуло від цієї події?

Оцініть себе

Поставте собі оцінку за урок, зарахувавши за різні етапи роботи відповідні бали: за кожне із завдань (завдання 1–3) – від 1 до 3 балів; так само від 1 до 3 балів оцініть свою участь в обговоренні в парах (максимальна оцінка за урок – 12 балів).

Навіщо історикам уміти обчислювати час? Як, на вашу думку, учені встановлюють дати подій, що відбулися до н. е.? Чи знаєте ви, як визначають вік найдавніших пам'яток, пов'язаних із життєдіяльністю перших людей?